

POKUSZAĆ (70) *vb impf [i pf]*

o oraz a jasne.

inf pokuszać (15). ◇ *praes [i fut]* 1 sg pokuszam (3). ◇ 2 sg pokuszasz (2). ◇ 3 sg pokusza (8). ◇ 3 pl pokuszają (9). ◇ *praet* 1 sg m -m pokuszał (4). ◇ 3 sg m pokuszał (8). *f* pokuszała (1). ◇ 3 pl m *pers* pokuszali (5). ◇ *imp* 2 sg pokuszaj (3). ◇ 1 pl pokuszajmy (1). ◇ *con* 1 sg m bych pokuszał (1). ◇ 3 sg m by pokuszał (2). *f* by pokuszała (1). ◇ 1 pl m *pers* byśmy pokuszali (1). ◇ 3 pl m *pers* by pokuszali (2). ◇ *part praes act* pokuszając (4).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde także XVII w. s.v. pokusić.

1. *Próbować, sprawdzać [w tym: kogo, czego (22)] (29)* : *BierEz* P2, Qv; Też parzenie wczynione s Poleiu/ z bylicze, na macicze/ wilkołci iey wyfułza yteż czyni mniefłze brzegi tajemnego miełcza/ czego wiele Pán dzifiefłzych czałow pokufłzią. *FalZioł* 1101a, 164b; *RejKup* k4; A tak iuż pokufłzią rozmáitých czar álbo czárnokłieftwá/ wynálezenia nowego/ chytrołci rozmáitey/y diabelskiego wzywánia/ tho im wizytko nic nie pomoże *HistAl* M4; *BibRadz* I 26b *marg*; *BielKron* 81, 122v, 219v, 312; *Machinor*, Myłlię/ pokufłzam/ gotuyę/ wynáyduyę co dziwnego/ chytrego/ y zdradliwego. *Mqcz* 202d, 202d, 338c, 444a [2 r.], 486a; A przeto wiele ich/ polną Rutę wárząc wkoźiey fyrwatce pili w wieczór y w zarań: álbo miáfto Ruty Szálwią/ kiedy ieft nienagła chorobá: możeć Człowiek pokufłzać y thego y owego/ bacząc iedno siłę y przyrodzenie chorego. *SienLek* 37v, 55, 59; *RejPos* 258.

pokuszać nad kim (1): Widziłz iż łprzećiwnicy twogi niemáłz nie ták złego czego niepokufłłzią nád zebránim kołćiołá twe⁸⁰ *RejPos* 108v.

pokuszać w kim (1): Tákiefz Tobiałzowi/ tákiefz Abráámowi gdy pokufłzał wiernołci ich w łynaczkoch ich: á iż mu nie zmienili łtałłłci łwoich/ iáko ich záłię pociefłzać raczył rozmáicie w onych iuż nápoły łtráconych dzyatkach ich. *RejPos* Ooo3.

cum inf (1): Zoraw iż się był przemorzył/ Około miły záchodził: Z dobrá wolá iefć pokufłzał/ Prozno w miłie nos omaczał. *BierEz* N3.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): A włzákoż czyn ł ty co chcełz/ pokufłzay czego chcełz/ przedłieć rádę pilnie nie opułzczay Páná łwego *RejPos* 257.

Zwrot: »szczęłcia pokuszać« (3): *RejJóz* H; Gdzieby ná nie [na roty] cięłzko przyłzłł/ máią ich drudzy rátował/ [...] gdzieby im nieprzyáciel łilen był/ włtępuią do wołłká głownego [...]/ á potym z nowu łzczęłcia pokufłłzią *BielSpr* 70v, 71.

2. *Dołwiadczać, wypróbowywać; tentare PolAnt [w tym: kogo, czego (30)] (33)* : Y rzekł záłię Xántus k niemu/ Pokufłłziąć iego rozumu: Kupię cię iuż iáko łam chcełz/ Iefłize mi nie wćieczełz. *BierEz* B2v, E2v, L3v; *RejPs* 141; *LubPs* Sv, V4v; *BielKron* 44; *RejAp* AA8 [2 r.], 17v; Pomniłz tełz ná Iopá s. iáko Pan łtałłłci iego pokufłłzać raczył. *RejPos* 139, 71v, 72, 208, 209v, 230, 257 [3 r.]; *RejZwierc* 124, 202 [2 r.]; *BielSjem* 7; [TomZbrudzBrul Gen 22/1].

pokuszać kogo (A) (2): *BibRadz Iudic* 2/22; á ia tełz ciebie záchowam od oney godziny pokufłłziá twego/ kthora ma przyłć ná włzythek łwiát/ áby pokufłłzáłá włzytki miełzłkáiące ná ziemi. *RejAp* 39v.

pokuszać przez kogo (2): A Tyć łą narody ktore pozoltháwił Pan áby przez nie pokufłłzał Izráelczykow włzythkích *BibRadz Iudic* 3/1, *Iudic* 2/22.

pokuszać kim, czym (3): *BierEz* E2v; Obiecał iey [oblubienicy, tj. Kościolowi] pokużać mory/ głody/ rozlicznymi ftráchy/ walkámi/ niemocámi/ y fmierciámi dziwnemi/ áby wierni probowáli w łobie ftałości fwoich *RejAp* AA8, AA8.

pokuszać w czym [= *czym*] (1): Byłci też bogáty Iop/ á wżdy gdy go pokużać raczył Pan w dziwnych frogofciach iego/ [...] nigdy fie nie dał wwieść pokułam fwiátá tego *RejPos* 264v.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia bliższego w zdaniu nadrzędnym [li 'czy' (1), *zaimek pytajny* (1)] (2): Abych przez nie pokużał Izraélczyki będąli ftrzedz drogi Páńfkiey *BibRadz Iudic* 2/22; Bo páthrzay iáko tu [*Chrystus*] pokużał Apaftołow [!] fwoich/ co też o możności iego rozumieli *RejPos* 82.

Szereg: »doświadczać i (a) pokuszać« (2): Doświadczay mię Pánie y pokużay [*Proba me Domine et tenta me*]/ wywiedz fię wnętrznoci moich y fercá moiego. *BibRadz Ps* 26/2; *RejPos* 139.

a. *O chorobie* (1) : Kiedy poczuiefz iż cie Dná pokuża/ hnet nátlucz czofnku á ná bolącę mieftce przywiń *SienLek* 122v.

3. *O jedzeniu*: (s)*próbować potraw, też: jeść; gustare PolAnt* [czego] (2) : Muchá w kuchni przelátaiąc/ Wfzyftkich karmi pokużaiąc [!]: Kiedy tłuftá iuchę piá/ W niey fie wfzyftká zátopiá. *BierEz* Lv; A było ich więcey niż czterdzieści/ ktorzy to z przyśiężenie byli wczynili. Ci przyfzedzy do árcyoffiárnikow y ftarfzych/ rzekli, kłátwá zákłęlifmy fię/ nic nie pokużać áz zabijemy Páwłá. *BudNT Act* 23/14; [ták mi niech wczyni Bog [...]/ ielli przed zachodem słońcá pokużam chlebá/ ábo czego inego. *BudBib* 2.Reg 3/35 (*Linde*)].

4. *Nakłaniać, namawiać do czegoś* (4) :

pokuszać czym (1): Kniaż wielki wiele podawał pod władzę naszą aby widząc nie zgodę naszą nas oderwał. Drudzy Grabstwy y inszemi Tituły pokuszali *ActReg* 30.

a. *Nakłaniać do złego, kusić* (3) :

pokuszać kogo (2): Abowiem ktore ieft rzemiefło ná fwiecie/ ktorymby on [*szatan*] nie pokużał nędznego narodu ludzkiego/ áby gi mógł obmierzić Pánu fwemu *RejPos* 331, 69v.

pokuszać na co (1): Kłádziefz ná fłowá pokrywkę Acz wnich małz wolną rozrywkę A ná wfie ftrony dzwónká ruffáfz Wífedy ná kolbę [tj. *bójkę*] pokuśáfz *RejRozpr* E4.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (2) : *BartBydg* 237; Subtentare – Pokużam. *Calep* 1022a.

Synonimy: **1.**, **2.** *doświadczać, doznawać, kosztować, probować*; **3.** *kosztować, jeść*; **4.** *nakłaniać, namawiać*.

Formacje współrdzenne cf **KUSIĆ**.

Cf **POKUSZANIE**